

Tractatus tertius

mini magnitudinē intelligit et p̄dicat. Assu-
mit insup creaturas alias, immo et scip̄am
quasi materiā significatiōis diuine maiesta-
tis. deniqz in omnibz sicut i fistulis organo-
rum certificationis spūsancto flante decan-
tat. **Discipulus.** Bonus est nos hic esse.
Sed vocat sequens versiculus de humili-
tate Marie. Jam ḥo tardior hora differte
suader ad maturinū diei sequentis. H̄os in-
terim proprijs intendamus officijs.

Finis secundus tractatus.

Sequitur tractatus tercius pragmaticus in cantico Marie. de respectione humilitatis sue p̄ notulas. cxx.

Notula prima

Via respectum humilitatē ancil-
le sue. **Discipulus.** Hic su-
mus / hic protinus absoluēda
est questio altera die proposi-
ta sed dilata. Cur beata mater
causam magnificationis dñi cum exultatio-
ne spiritus in deo salutari suo / cecinīt esse re-
spectum humilitatis sue a dño. Exultauit
inquit spūs meus i deo salutari meo. Et tā
qz ratio quereret ab ea / mor subiungit Quia
respectum humilitatē ancille sue. **Dagister.**

Doctaz formas questionē / cui neqt pfecte
dari rō siue r̄nsio / nisi respectus dñi cā p̄
p̄scrutet. q̄ nō nisi amor inueni. **Discipu-
lus.** Consentio. Fiat hoc prius notū. s̄l'r
et quod ē obiectū suū. **Dagister.** Ocul⁹
vulnerans spōsam oculus ē amoris / q̄ null⁹
lus acutior. null⁹ penetrabilior. null⁹ ad in-
timi cordis vulnerationē efficacior dicit p̄t.
vulnerasti cor meū ait spōsa i uno oculorū
tuoz. Hō alit ē de oculo spōsi respectu spō-
se. Quia respectus amorosus spōsi sauciat
sponsā / vt exclamat vulnerata charitate ego
sum. vel amore lāgueo. Hoc ē p̄cipui i spō-
sa vel i sponso membra. Unū sponsus cū lau-
daret spōse pulcritudinē dicit. Quā pulcra
es amica mea / q̄ pulcra. **Hoc** subiunxit.
Oculi tui columbarz. Et qd p̄ columbā in-
telligis. si nō amore simplicē. In columba
em spūsanctus cui appropiat̄ amor / sepi⁹
apparuit. **Sic** postmodū sponsa insinuans
filialē bierlm pulcritudinē dilecti sui. q̄ pati-
onē posuit eandē dicens. Oculi ei⁹ sic colubē
desup riuiulos aquarū que lacte sunt lotē. et
resident sup fluenta plenissima. **Hinc** est illa
duorum mutua postulatio. videri. s. et vide-

re. Audiamus modū. Sane dilecta nupcō
sopita inter brachia sponsi / qui adiurauerat
filias bierlm p̄ capreas ceruosqz cāporū. co-
q̄ sunt aīalia satis alacria mūdaqz. et solitu-
dinis amica / p̄spicacūqz oculorū. Adiur-
uerat inquā / ne suscitaret neq̄ euigilarēt di-
lectā / donec ipsa veller. Tunc velut clapsus
ad horā dilectus regredīt ardens videre spō-
sam et alloqui / qd latere nō portat sponsam.
cuīus p̄ amore cor euigilat. Exiit igitur et
dicit. Uox dilecti mei tē. Hec est vox amici
mei. Conuersis confessim oculis exclamat
Ecce ipse venit saliens i montibz et trāsilieb
colles. Et cur obsecro salit et trāsilit / nūs i-
lo sponse vidēde tot⁹ rapit atqz tripndiat ad
silitudinē capree. h̄inuliqz ceruorū. Lascivi-
ens. alacris et iocund⁹. Nihilomin⁹ tanqz et
lotipus explorator et verecūdus amator. nō
irrumpit cubiculū sponse. sed stat post pari-
etē respiciens p̄ fenestrā. p̄spiciēs p̄ cācellos.
Deniqz blanditur dicens. Surge p̄p̄era ami-
ca mea. columba mea. formosa mea et veni.
Sequit⁹ post verni t̄pis gratā descriptiōem.
q̄ nouā signat gratiaz infusionē. aduersitate
depulsa. Ostēde mihi faciē tuam. Sonet
vox tua in auribz meis. Uox em̄ tua dulc⁹.
et facies tua decora. **Discipulus.** Per sp̄-
cuū fecisti desideriū qd habet i cāticis spon-
sus et sponsa se vidēdi. qm̄ visio nūcūs est p̄
cīpūus amoris cordialis. Ubi ē amor / ibi ē
oculus. Nihil amore amabilius. Dabo tū
bi (dicit Seneca) poculum amatorū sine
herbis absqz veneficijs. Si vis amari ama
Hoc in amatoribz eriā seidissimis locū hz.
quāto efficaci⁹ in pulcerrimis. **Dagister.** J
Hic respect⁹ dei Mariam būlē iure traxit
ad amo: ē suuz. vt tota nedū gauderet. sed p̄
amoris magnitudine spūaliter exultaret. id
ē extra se saltaret i dilectū. Hic etiā respect⁹
corpalis i infantulo Iesu solabāt̄ oēs illius
peregrinatōis laboriosissime dolores et an-
gustias. Sic in puericia. sic i adolescētiā do-
nec in cruce vidi extēsum. q̄ visa est semel ab
eodē. vñ p̄trāsit gladi⁹ acerbissime passionis
amorosissimū cor vtriusqz. Pensent amico-
rū corda / quāto intolerabiliter anxi⁹ fuit h
respect⁹ q̄ dici neqt verbis. neq̄ sc̄ptis inse-
ri. **Discipulus.** Superst̄ ḥo declarādū qd
vel quale sit amoris subiectū. **Dagister.**
Uideor mihi phas dicere q̄ pulcritudo v̄l
pulcri. Nihil em̄ amat̄ sub ratione turpiti-
dinis. sed tñmodo sub ratōe pulcritudinis
et pulcri vel speciosi vel formosi. **Hinc** dicā

Super Magnificat LXXXII

est de sapientia. q[uod] pulcritudinez illi[us] admirabili[us] oculus. **D**iscipulus. Nunq[ue] diuersa vel aduersa est p[ro]positio t[em]p[or]is q[uod] theologi posse[n]tibus bonu[m] esse quod omnia appetunt. et ita ratio boni vel appetibilis est amoris objectu[m]. **M**agister. Dulces sunt rōnes appetibilitatis. q[uod] in r[ati]o[n]e conuenient palcritudis. sicut et boni et finis et convenientis v[er]o p[er]fecti v[er]o beatitudinis ratione. **D**iscipulus. Exponit sequenter q[uod] est ratio pulcritudinis vel pulcritudis. **M**agister. Pulcritudo fm Aug. est equalitas numerosa. **D**iscipulus. Est igitur pulcritudo in sola qua[nt]itate. cū numer[us] sit pes qua[nt]itatis. **M**agister. Accipitur hec equalitas nedū ex rōne molis corporalis sed p[er]fectio spūalis. Sicut numerus nō p[er] qua[nt]itate discrera realiter. sed formaliter fm aliquos. Sed vel probabilius fm alios soli rōnes. qualis in deo p[er]sonis diuinis inuenitur. q[uod] alia rōne et idea dicitur est homo. alia equus fm Aug. et hoc fm modū intelligendi diuinā essentiā p[er] relatio[n]es ad creaturas. si uel iste modus intelligēdi in intellectu diuino. si uel solū in intellectu angelico. **D**iscipulus. Sufficit hec terigisse de diuina pulcritudine p[er]verificatoe diffinitio[n]is illius q[uod] pulcritudo est equalitas numerosa. Huc adapta pulcritudines sponsi et spōse quales posuit Salomon i[de]a canticis. simul aptū faciens de differētib[us] talium nōm. pulcritū. formosum. suauem. speciosum. decorū. Rursus de nominib[us] sponse q[uod] est amica. soror. coluba. immacula. tota pulra. et ita sequenter p[er] singula mēbra discurret spōsi q[uod] spōse. **M**agister. Re[st]eris q[uod] sua plixitate fastidiuz. vel sua brauitate poterit obscuritate afferre nisi fortassis inuenires compendiu[m]. **D**iscipulus. Placer inuenias. **M**agister. Ecce tot p[er]maneb[us] habent exp[er]tiones doctoz. tot similitudinū hic positaz. tot insuper distinctio[n]es p[er] qualibet dictione magistralis. tot de[m]issi quaduplicis sensu scripturarū adaptatio[n]es ad diuersa spiritualiū genera nuptiaz. Supponam hec oia nobis. et pauculas d[omi]ni pulcritudine spōsi et spōse. et dei et aie similitudines hic positas elucidare curem[us]. Dicētes i[de] p[er]mis. q[uod] formositas et speciositas. et pulcritudo. et decor. frequenter accipiunt synonime. **B**iblominus pulcritudo ultra formositatem dicere vide[re] quandā coloris suavitatez. cuius defectus nō tollit formā. Nigra sum inquit sponsa. sed formosa. Decor aut referatur ad modū et decentiā gestus et ornat[us] cu[m]

quadā iocunditate. leticia vel alacritate vultus. totiusq[ue] corporis gestus. Porro speciositas oia simil dicit ut ibi. Speciosus fortia p[er] filii hominum. Et illud. Species priami digna est impio. Exemplū in imagine cu[m] possim p[er]ma lineamē considerare. q[uod] nō rosa sit sub equali p[ro]portio[n]e formata. et formositas inde resultat. Considerem[us] scđo colores supinductos accōmode singul[ar]e lineamētis. vñ reddit pulcrior forma. Considerem[us] tertio in imagine viuente alacritatē faciei et oculorū leticiam et decentiā. et in omni gestu modestiā. Sic ait poeta de venere p[er] Eneam. Et letos oculis afflarat honores. Et dicit vulgo Leste dame est de belmam treug[ue] est byen adueniant. el est simple et toye. Notemus ultra q[uod] pulcritudo picture vel imagis referit ad ipsam tabulā q[uod] proinde pulchra non minat. Addamus p[er]terea q[uod] pulcritudo maxime referit ad exemplar. si p[er] oia conformis est imago vel exemplarū suo exemplari sit licet exemplar istud turpissimum. Sic dicim[us] bisonis imaginē inde pulchra. sic bubonis et spertilionis. Ecce inquit bisonē pulcre p[er]ctū. Pater p[er]inde rō cur simia d[omi]n[us] turpissima cuius[m] figura proxima est pulcertime figura rū. s. humane. Et tuero q[uod] deficit ab imitatōe p[er]fecta reputat inde turpior quo imitatōe videbat primior. Quibus ita notatis de pulcritudine generalit[er] facilis est applicatio ad pulcritudinē aie ratonalis spūalis. q[uod] imago est b[ea]ndicissime trinitatis. i[de] qua potētē tres p[ri]ncipales anime. s. memoria. intelligentia et voluntas. sunt tanq[ue] lineamētis qualia sunt indelibiliter impressa. nec tollit etiā a damnatis. Ceterum dona gratiarū variarū. virtutū. donorū. beatitudinū. sunt sicut colores supinducti. Rursus opatōes inde prouenientes decorē supaddunt. Tandem in omni pulcritudine spiritualiū tāto beate trinitatis imago formosior est et pulcrior et habens pl[en]o de coris quanto repit suo exemplari. scđ eide beate trinitati conformior. Ex aduerso autem turpitudine deformitate. despectu. dedecore. stat sentiendū. **D**iscipulus. Natu[r]am pulcritudinis ad oculū (sicut dicit) ostē disti. et q[uod] turpis est p[er] q[uod] suo toto nō congruit. pulcritudoq[ue] totius ex vniuersa partium multitudine consurgit. restat exponere pulcritudines membrorum singulorū. Sed ante dissere oīm distinctio[n]es vocabulorū. amica. sponsa. soror. coluba. dilecta. quoniaz de alijs aie nobis satis constat ex premissis. vñ

Tractatus tertius

q̄ est speciosa, formosa. Tota pulchra et inaculata. q̄ bñ colorata et munda pro oia. ¶ Dic̄. Amica dicit et mutua coicatōe secreteorū / q̄ si animi custos et altera mea. cui? ē idē vel le et idē nolle cū amico. Sponsa dicit ppter spem fecunditatis plis. vt sint vnu pncipiū i pductōe et educatōe filioꝝ. nō q̄ sit iā matri moniū summatur. Aliqñ dicit p̄iune et nu pta / sed i spes sicut tracta. Sp̄salia a spondeo es. q̄ suis vnu q̄nq̄ recipiat pro altero. Soror appellat ppter nature pformitatez. maxime post incarnationē. Auct si ad angelos q̄z trāfserat. dicere nature conformitas nō vniuoca. nec penit? equo ca. s; analogia / ppter similitudinē beatissime trinitatē. Unū noīat eti am alibi filia. vt ibi. Audi filia et vide. Et filia hirlm. q̄ i habitatric pacifice ciuitatē. Et filia syō. ppter speculatōe diuinoy. Et filia pncipis. Colubā dī ppter inhabitatē in ipsa spūscitē plenitudinē. Dilecta dicit ultra amicā. q̄ sit amoꝝ electōe genit? vel nutritus. ¶ Discipulus. Redi nūc ad pri? quesitū. et de m̄bris singul. ¶ Dic̄. Redeo. propo n̄es p̄ regula vel clave dicēdoꝝ. q̄ nibil i cāticis positū repies. nisi quatin? facit ad pulcritudinē. et sequenter ad amore fm alterū genū cāe q̄dupliciꝝ. efficiēt. material. forma lis et final. Hō idcirco quispiā errauerit si dixerit subiectū cāticoꝝ esse. vel amore pulcritudinis v̄l pulch̄ amore. Qd̄ v̄tq̄ sapia vidit q̄ duo p̄lūxit dices. Ego m̄ pulcre dilectōis. Protin? ḡdū occurrit tibi v̄bū aliqd̄ in cāticis / si nō sonet pulcritudinē / i cortice trāsum p̄ois. decorata illud vel enuclea. q̄ usq; decor amabil. et amor decorus. pulcer atq; formosus emineat. ¶ Discipul?. Enītar. Sed qd̄ ex istis inferendū cēles. v̄trū cognitio sit speculativa vel practica? ¶ Dic̄. Torquet multos diversus practice et speculativa modus accipiendi. ¶ Discipulus. Da modum qui tibi probabiliꝝ appetet. ¶ Dic̄. Diffinit Aris. intellectū speculatiū. q̄ solū respectu veri vt ver est. Intellectus v̄o practic dicit p̄fesse se habēs appetitu. i. p̄formis et p̄clus i appetitu. cui? obiectū ē nō solū verū sub rōne veri / s; sub ratōne boni. Deinde ocludit q̄ metaphysica ē tm̄ speculativa. ars autē et prudētia sunt p̄tice. q̄ respiciunt voluntatē respectu facibilium et agibilium. nec istū i intellectū cognitōe sola. Sz theologia scrutaꝝ p̄fundit? q̄ sup̄maz sciaz scipiam assertit. et dei dilectionē sup̄ oia finē suū statuit. Hā finis legis ē dilectō. Et

ideo sane debuerat sentire de metaphysica p̄bs. q̄ nō in cognitione nuda p̄me cause s̄istebat. sed ad eius dilectōe et redēbat. Alioquin deformabat pulcritudinē metaphysice caudam eius pulcrrimā (que ē finis diuine dilectōis) cuelledo. Datus q; suis i reprobum sensum. q̄ cuz deū cognouisset. nō sicut deum glorificasset nec amasset nec grās egisset. Dicit tm̄ in ethicis de p̄teplatino felici. q̄ videt̄ deī esse amātissim⁹. q̄ cognitionē et desiderat. Qualiter oro fieret punctio optimae potentie rōnalis cū optimo obiecto deo p̄ contemplationē / si nō inde dilectio sequeret. si vel obsisteret p̄uersitas volūtatis. Uocat aliq̄ theologiā nostrā. nec pure speculatiū. nec omnino practicā. sed affectiuā. qd̄ epipheton aptissime noscīt theologiemystice cōnīre. ¶ Discipulus. Perspicuū ē illud qd̄ loqueris. nec a phō negandū. q̄ dirisse legit Inueni te primā causam. fac me tibi placenter; viz. Quid inde vis ocludere manifestar? ¶ Magister. Lōcludo q̄ vel metaphysica ē practica scia. vel q̄ nō ois intellectus protensus i appetitu seu voluntatē dicere pratricus. ¶ Discipulus. Ita sequi videt. ¶ Magister. Esse dī igit̄ de intellectu p̄tico sermo restrictior. vt solū dicat practic⁹ / duz ad factibilia et agibilia inferiora querit p̄ erensionē in affectū et in effectū opatiōis huīus p̄siderādo relationē ad fines proximos. nō ad supremū qui deus est colēdus et amandus. Propterea sic beatitudo dicēda est speculativa. sic theologia p̄prie accepta. sic hec sapietia cāticoꝝ. cuius finis est amor pulcer sp̄sli ad sp̄saz. terreno q̄libet amore calcato. Sic v̄biliter ars amoris terreni vel aialis p̄tica. Ars itaq̄ diuinal amoris seu fructu nis / speculativa dices. velut p̄ma et altissima sciaz. quā imitat metaphysica philosophatiū. Sed v̄bi desinat ipsa theologia p̄ fidei sumit exordiū. p̄ spem insuper amore p̄ siderans deū sicut amabile et pulcrrimū. et q̄ iuxta v̄bū sponsa ē desiderabil. immo fons et origo. radix et parēs ois pulcre dilectionis. ¶ Discipul?. Et si ppter cognoscere singulꝝ p̄prietates mēbroꝝ q̄ sp̄slo tribuunt et sp̄sle sub tropicis locūsib. trahit tm̄ neficio q̄ pacto mēs illud attingere qd̄ mō dixisti d̄ dilectionis vel amoris origine. ¶ Magister Jure em̄ trahit. naz s; cognito cetera moratibū. q̄ nō hec cognitio fm̄ p̄cessione theologicam incipiat p̄ fidei et pulcritudine prime cause ad pulcritudines effectū inī-

Super Magnificat LXXXII

nuandas vice phienō aduerso sed conuerso.
¶ Discipulus. Accept⁹ erit iste mod⁹ fideli⁹
bus. Prosc̄re. ¶ Magister. Pulcritudo p̄
ma nobis p̄ fidē relucet ī beatissima trinitate.
Tradit⁹ em⁹ fides q̄ p̄ ī diuinis ē mens si
ue memoria fecūda oīm intelligibilium. ad
quā patern⁹ intellect⁹ puerens acies/gignit
ex se verbū exp̄ssiū oīm intelligibiliū. Hoc
ē illud verbū qđ erat ī p̄ncipio apud deūz. p̄
qđ oīa facta sunt. Hoc verbū ē naturaliū ima
go p̄ris cadē essentialiter cū p̄se sola relatōe
p̄sonali p̄sonaliter ab illo distincta. Et qm̄
imitat̄ p̄fectissime patrē. s̄p̄est ut dicas ima
go pulcrrima vel speciosissima patris. et ita
dilectissima a patre. se teste q̄ ait. Hic ē filius
meus charissimus ī quo mihi bñ̄ aplacui.
Lū̄ p̄ p̄ cōicauerit diuinā vitā filio. cōica
uit nedū cognitionē oīs veri. sed amore s̄l̄r
oīs boni. Est aut̄ paterna bonitas sup̄mū et
p̄muz amabile. Amavit ergo filius summe
patrē. et puerēdo volūtates ī ip̄m rot⁹ (ut ita
loquamur) exarsit et flagrauit ī ei⁹ dilectōem.
Et qua dilectōem mutua p̄sis ad filiu⁹. et filiu⁹
ad patres. p̄cessit amor p̄sonal⁹ quē dicimus
sp̄nsancu⁹. ¶ Considerat̄ hec fides circulum
quendā intelligibile in triāgulo p̄sonarum.
Pater em⁹ dat le filio quē diligat. fili⁹ p̄i im
pendit se p̄ amorē quo flagrat in patrē. Hic
aut̄ amor cōis ē patrē et filio. tanq̄ nec⁹ am
bor. Iure ergo dictus ē deūs. q̄si sp̄era ī rel
ligibiliis. cuius centrū vbiqz. circumferentia
nisi. nisi supple ī seipso. Nō aut̄ p̄t se de⁹
ad extra cōicare nisi quodā mō p̄ticulariter.
Ips⁹ hō totū se ī se tuto p̄tinet. quem tene
bre creaturā nō comprehendit. ¶ Ostendit
nobis hec fides. summā p̄summataz ī tota
trinitate. pulcritudinē amabilē. et dilectionē
pulcrrimā. qm̄ hic est equalitas numerosa
que reddit pulcritudinē. et pulcritudo succē
dit ad amorē. ut sit pulcritudo dilecta. et di
leccio pulcrrima mutuo se respiciēt. Unū
Dionys⁹. Diuin⁹ amor ē sicut qdā eternus
circul⁹ p̄ optimū et optimo. et optimo et in
optimū. inenarrabili cōuersione circūiens.
Est aut̄ circulus pulcrrima figurarum.
¶ Discipulus. Omiseris p̄cor nūc amplio
ra hico d̄serere de inenarrabili pulcritudine
diuinitatis. et ad marie pulcritudinē te puer
te dicens ī p̄mis. Cur nō dicit deū salutare
sū. respectisse pulcritudinē ancille sue s̄z hu
militatē. ¶ Magister. Duas habitudines
esse ponit ph̄s ī intelligētis q̄s angelos di
cim⁹. ¶ Una qua puerunt ad deū ad p̄ten
tiam.

plādū magnitudinē ei⁹ cū admiratōne. pul
critudinē cū dilectōe. et om̄imoda subiectio
nis obediētia. motu quodā assiduo q̄si circu
lari circa diuinā vnitatem. Ita loquit̄ apud
Boecii ph̄ia. mentēqz. p̄fundā. sc̄z diuinita
tem circuit. Et iterum Da fonte iustrare bo
ni. Alterā dicit ph̄s habitudinē intelligētis
respectu inferiorū que regit mediante motu
sui orbis. prout ph̄ia subiungit. Sile cōuer
tit imagine celū. ¶ Determinat̄ p̄seq̄nter idēz
ph̄s q̄ habitudo p̄ma q̄ est subiectōis ad de
um. longe p̄fectior est et pulcrrior q̄s habitu
do regit iū dñationis respectu inferiorum.
qm̄ in prima consistit intelligentiarū felici
tas et beatitudo /nō in secunda. q̄si angelus
magnificans deū et exultās in deo. gratias
ageret verbis humanis. quid obsecro mal
let dicere. vel q̄ deus respectit humilitatē ser
ui sui subiectiū eū sibi. vel q̄ respectit dñati
onem atq̄ potentia. s. in regimine creature.
¶ Discipulus. Res apta est sup̄ electōe pri
mi. Unū palā intelligo beatā Mariā neduz
pia deuotōe. sed altissima metaphysicaliqz
rōne suā pulcritudis beatifice p̄fectōz pl⁹ in
sinnasse p̄ humilitatē subiectōis. quā respe
xit in ea dñs. q̄s si dñationis nomē aliquod
posuisset. ¶ Magister. Acciperationē alte
rā. nō min⁹ in theologia fundatā. Quid em⁹
pdidit apostatas angelos. qđ postmodū de
iecit hoies institutos ad repationē angelice
ruine. Utiqū sup̄bia. plus gloriās ī fantasti
ca dñatione. q̄s ī humili ad deū subiectōe.
Cauendā hanc p̄ditionis turpitudinem in
sinuat̄ Maria. et exemplo vocis sue qua suā
humilitatē gloriaf̄ respectisse deum et formi
danda p̄testatione. Fecit inquit dñs poten
tiā in brachio suo. disp̄lit sup̄bos mente cor
dis sui. Quare excellitus dñs et hūllia respi
cit. et alta a longe cognoscit. Quare a longez
Quia lōge. p̄jicit et deh̄cit. et p̄jicit et deponit
potētes de sede. et exaltat humiles. Jā Ma
ria gerebat alia mente reposiū verbū filij.
Qui se exaltat hūlliabit. et q̄ se humiliat exal
tabit. Illud quoqz discipuli sui. De⁹ sup̄bis
resistit. humilius aut̄ dat grām. Ulerificauit
idecirco deus in ea verbū sapientis. Ubi hūlli
tas. ibi sapia. De⁹ collocauit p̄ incarnatōis
mysteriū sapientiā ī hūllitate sua. ¶ Discip
lus. Occurrit post solutionē questionis p̄
posite petendū. qđ sit respectus dei. q̄les ei⁹
oculi quib⁹ humilitatē ancille sue respectit.
S; om̄issa multiplicatiōe q̄stionū. puerat̄
protin⁹ sermo tuus. ad describendū pulcri

Tractatus tertius

tudine beate marie. q̄ tā grata. tā incredibili
formositate refulgēs innēta ē vt occupiceret
ret specie ci. t de sublimi solio deitatis desce-
deret ad infima nre mortalitatis accipiens
serui formā. Quātaq̄ p̄tāda ē pulcritu-
do toti? qn̄ i vno oculo suo dicit se specio-
sus forma p̄ filiis homī corde vulneratuz.
Vulnerasti ait cor meū in vno oculo tuo.
tū. t qd̄ min⁹ videt. i vno crine colli tui. De-
nig⁹ p̄mū nomē quo maria leḡ i cātis no-
minata p̄ spōsum fuit. O pulcerrima mulie-
rū. Vtere pulcerrima q̄ p̄ supba mystica Ula-
sthi eua. supno regi nō Assuero s̄ deo. meru-
it copulari. grāz inuenies i ocul ei? quā ada-
mauit sup om̄s mulieres. Erat em̄ for:mosa
valde t incredibili pulcritudine. om̄q̄ ocu-
lis grāiosa t amabil̄ videbat.

Dagister. Lonabimur ianiter si vobis eq̄re volum⁹
pulcritudinē eius. qua sub deo maior neqt̄
intelligi. colligēs in se om̄es pulcritudines
sparsas i creaturis. Ita vt sit vere vna speci-
osa vnius spōsi. vna pfecta sua. vna m̄ri sue
electa genitrici sue. q̄ genitrix ē gratuita dei
bonitas. q̄ pulcerrima pulcerrimā sibi fecit.
Dicere nihilomin⁹ aliqua tēptabim⁹ ordine
p̄mitus doctrinali. Pulcritudo q̄ ē equali-
tas numerosa diuidit p̄ma sui divisione. q̄
quedā ē naturalis t quedā artificialis. Natu-
ralis multiplex ē. quedā intellectualis. alte-
ra rōnalis. dehinc animal. Rursum aliqua
est solū vitalis. altera solū substancialis. alte-
ra accidentalis. Artificialis vno quedā ē p̄ se.
quedā p̄ accidentē p̄ rōnis industriā supindu-
cta pulcritudine naturali. Pulcritudo au-
tē naturalē describi p̄t q̄ ē eq̄itas numero-
sa plurēs t resultās et vnitātē. vnitate t bo-
nitate. vel et mēsura. numero t p̄dere. v̄l et
modo. specie t ordine. Itaq̄ p̄prietates en-
tis sunt vnu t vez t bonū. Sic q̄ens vnu
ens t verū ens t bonū pertinet. Nec ē pos-
sibile q̄ens aliqd sit qn̄ hec tria sibi cōueni-
ant. que nō redistinguunt. sed sola significā-
di rōne. Sic de mō. specie t ordine. Sic de
mēsura. numero t p̄dere. Pulcritudo igi-
tur naturalis non habet aliqd ens positivē
p̄trariū. que sit positiva turpitudō natura-
lis. vt imp̄ manichei somniabāt duo p̄nci-
pia. vnu; maloz. t hoc turpissimū. et aliud
bonoz. qd̄ necesse ē eē pulcerrimū. Nec op-
petit post Auḡ. t Dionysiu conari deducere
malū. nec eē positū i entib. sed t̄m̄o dīci p̄
uatōz pulcri seu boni seu modi specie et ordi-
nis. Pulcrū sūl̄ cum ente conuertit. tanq̄ p̄.

p̄icias resultans ex tribi priorib. a hec p̄n-
critudo tanq̄ et triplici lineamēto figurali/
instar trianguli. que ē p̄ma t pfecta forma li-
nearū rectarū. Nec nihilomin⁹ pulcritu-
do naturalis i circulū deducit. que ē pfectis
simā figurarū. nō rectilinearū sed curvatur;
Ita q̄pter legē geometricalē s̄t hic circulus
triangulatus. t triangulus circularis. Pul-
critudo naturalis repibilis ē vniuersaliter i
creaturis. q̄ necesse ē quodlibet ē vestigium
sue p̄me cause. quod gerat similitudinē aliquā
nō penitus vniuocā. sed analogā eius tanq̄
exemplatiū sui exemplaris. et sigillatū sigilli
sui. Sūt aut̄ tria p̄me cause p̄pria t appro-
priata. fm̄ que rep̄it vnuq̄q̄ ens p̄ducere
fm̄ triplex gen⁹ cause. efficiētis. formalis v̄l
exemplaris t final. Pulcritudo naturalis
accipit lineamētu modi t vnitatis v̄l mēsura
a potētia efficiētē. lineamentū speciei v̄l ve-
ri v̄l numeri a sapia exēplare. lineamentū or-
dinis v̄l p̄poderis inclinatis a bonitate diui-
na finiēte. Quertria p̄iūrit aplē dices. Qm̄
ex ipso t p̄ ipm̄ t in ipso sunt om̄ia Ipsi glo-
ria i secula. q̄ oia facit speciosa t pulcra. fm̄
tria hec indelibilia. p̄lus lineamenta in quo
libet ente p̄tracta. q̄ rūi sus sereducit in cir-
culū ad prime vnitatis exemplū. Hūc au-
tem ad speciales pulcritudines naturalis p̄
prietatis p̄scēdamus. Itaq̄ quodlibet ens
habet tanq̄ de pulcritudine naturali. quan-
tū habet i se de entitate t bonitate. Inuenit
aut̄ ens intellectualē. t hoc dupl̄r. v̄l v̄l p̄
se existens. v̄l v̄l alteri natūrū vniūt v̄l hūani
intellect⁹. Inuenit i rūsus ens rōnale. fm̄ du-
plicē portionē. Inuenit p̄terea ens aiale. et
hoc dupl̄r. v̄l coniunctū rōni. v̄l i homib.
v̄l p̄ se stans. v̄l in brutis. Proinde inueni-
tur ens virale seu regebare. t hoc duplicit.
v̄l cū sensu v̄l sine sensu. Amplius ē ens so-
lū substancialē. vt elemēta. v̄l materia prima/
que de se non est principaliter nihil. cū sit p̄
substantialis p̄positi. sed p̄siderata sine for-
ma. nō est actus formalis. t informis dicit.
t sic turpis appetens formā sicut aliqd pul-
cru. Tandē ē ens analogū qd̄ appellem⁹ ac-
cidēs. cui⁹ est inesse nō cē fm̄ phos. cū t̄m̄ po-
nat fides ea possit sine subiecto p̄ se eē. Di-
scipulus. Dicito de singulis. doctrinaliq̄
aptus ē stilo. qui tantē rei magis ē accōmo-
dus. Deinde traduces om̄ia ad pulcritu-
dinē mulieris quam resperit amoris oculo/
totus desiderabil̄ sponsus ei⁹.

Dagister.
Intellectual pulcritudo ad p̄mū et inde

Super Magnificat LXXXII

libiliter exp̄ssum lineamentū. quod dictū est
supaddit tāq̄ imago iā pfectior/ triplicem
lineā triū viriū supiorū. naturaliū insitariū;
sibi q̄ sunt memoria. intelligētia et voluntas.
Sine dicant iste vires tria quedā accidētia
naturā intellectualē necessario sequentia finis
Thomā et sequaces. sine sint vires essentiali
ter eadem cū natura intellectuali. sed formā
litter differentes iuxta Scottū. sine sint peni
tus eadem res. tñmodo fin rationē distin
cep̄ respectū ad opatiōes seu rōnes obiecta
les vel terminorū & notatōes. qđ nobis ma
gis placet fin expressionē a Gregorio data.
Intellectualis hec pulcritudo p̄mo p̄side
rāvē nuda. sine habitu supaddito vel opati
one. et hoc ordine ad suū supius quod ē de?
Utris memoratiua dei correspōdeat patri
seu paternali memorie. tāq̄ appropriate in
dia sibi a patre seu practica in tabula natu
re intellectualis. Utris intellectualis dei que
est exp̄ssua vbi. correspōdeat filio ut verbū
ē i acie intelligētiae potētialiter aut aptitudi
naliter exp̄ssum. Utris amatiua dei. correspō
deat spūis ancto rōne amoris inde pductibl̄
p̄ voluntatē sine p̄ vim affectiuā intellectua
lē. Ira sc̄p̄ dicest mēs recolere deū. et intelle
ctus intelligere deū p̄ habitū. et diligētē i
actu sed aptitudine. Gilr et seipsa; mō quo
loquī frequētē Aug. dices recolere. intelli
gere et amare Ira qđ nō accip̄is hic memoria
precordatōe pteritorū. cū sū respectu omniū
mō racto. Intellectuā hō pulcritudo in
telligitur p̄ncipaliter i angelis. qđ p̄p̄rea no
minant̄ a phis intelligētiae. Rep̄i tñ licet im
pfectus in portōe supiori rōna aīcē q̄ mens
dicit. p̄tē deī capat. et p̄ceps eius ecē p̄t.
Proinde dicta ē facta ad imaginē diuinitā
ris imitatōe. p̄silitudinē analogam. q̄uis
humana mēs sic p̄siderata (urta vbi Christ.
qui p̄sonat in hoc fidei) sit tāq̄ tabula rasa
nō replēta sc̄ia et vtritib⁹ omib⁹. intra Platō
nis errorē. Hoc modo mēs ē naturalit lu
minosa. immo lumē intellectualē. immorta
le et indelibile. in quo et p̄ quod nata sunt in
telligi p̄ma p̄ncipia/ app̄hensione facta ter
minorū a sensib⁹ fin modū cognoscēdi in
via. hoc lumen dicit illud qđ signatū est sup
nos. Estimo aut̄ q̄ sit intellect⁹ agens. de q̄
phs sic locutus. qui sup fantasmatā irradia
at et sp̄s intelligibiles abstrahat. et eliciat
vel fodiat. et sit intellect⁹ possibl̄. s. ipsem
p̄sideratus ut tabula rasa. fiat actuarius per
sp̄s intelligibiles ad intellectiōe. Discipu

lus. Quo pacto mēs humana duz separat a corpore statis post infusionē ei/poterit cogitio
scere/cū nō habeat fantasmatā q̄ speculata fu
it. nec speculari p̄t extra corp⁹. Magister

Si singulas circa materiā q̄ tractat̄ inci
dētes dubitatiōes velle tollere respōdendo.
nec ingenii/nec hora/nec suscep̄tū d̄ pulcri
tudine compēdū ferre posset. Pergam in
terea ceptū uer/absq̄ tot dineticulis q̄ col
locutionib⁹ alij subintrare poterim⁹. Di
scipulus. Assentio. Magister. Intelle
ctualis pulcritudo tūc augerit q̄dammodo
supcolorari et pingi dici p̄ infusionē habitu
um diversi generis tā intellectuali q̄ affe
ctualiū. tā in via q̄ i patria fin triplicē diffe
rentiā. In via qđē p̄ infusionē vtritū theolo
gicaz. fidei. spei et charitatis. aut aliquaz su
perioris pfectōis sub enigmate tñ. In pa
tria hō fin tres dores aīcē sūe sint eedē cū lu
mine glie sūe distincte. sicut habit⁹ ad facili
us eliciendū act⁹ gliosos/visionē. dilectiōe.
fructuā inhesionē. vel adherentē fructōe cor
respondentē spei. Intra illud. Hibi aut̄ ad
herere deo bonu⁹ est. Et hec tria fin tres vi
res rōnalis p̄cupiscibil⁹ et irascibilis. quales
theologus ponit in supiori portōe rationis.
Intellectualis pulcritudo rōnus augerit p
actus et opatiōes/exponēs eam vīrib⁹ habi
tibus p̄deuntib⁹. Qui dici p̄nt rōnabilit
teria pulcritudo p̄ncipalis sup naturalem
primariā et generalē cūlibet enti superindu
cta/vbi statim videre ē q̄ multiplicata sit. tā
in eadē natura q̄ in diversis h̄mōi pulcritu
do actualis opationis. Hā p̄ncipalis et con
summata rep̄i i gloria/ qualē habet nūc pul
critima et beatissima beatorū beataq̄ oīm i
visione dei cui⁹ nuda dilectionē et fructione.
in quibus essentialis beatitudo formalisq̄ p
sistit. Qua pulcritudine nulla sub deo spe
ciosior in formis accidentalib⁹ inuenit. null
la honestior. nulla suauior et iocundior. null
la melodiosior et sonorior. nulla salubrior et
utlior. et hoc fin triplex gen⁹ boni. honesti.
delectabilis et utilis. Intellectuā hanc pul
critudinē p̄cessit et inchoavit illa pulcritudo
mentis quam habuit in via ter beata nostra
dñā. dū templatōi dedita sūit assidue/quā
tu⁹ status patiebat exili⁹. dū exultauit sp̄s
cius in deo salutari suo. da inspiciebat dñs
humilitatē ancille sue. Ille em⁹ respect⁹ (cū
deus immutabilis sit) quid aliud erat nisi
cadela talis pulcritudinis. talis exultatōis
in mente marie humilis ancille sue. Et ideo

Tractatus tertius

Ita pulcherrime dilectissime. qz fuit huius limma
in qua figurat liliu conualliu Jesus saluta-
ris suus. Erat tunc spūs marie licet i corpe
quasi nihil de corpe portaret. Hinc defecis-
se. Hinc extra se fuisse. Hinc in atris domi
dñi. Hinc in extremis maris habitasse. Di-
cta sunt hec cum tropis talibus sine numero
que ptribuunt ptemplatiu. qz qz longe alii
ter distatiu in maria. Intellectual huic
ptemplatiis pulcritudine in via nemo me-
lius apphendit qz experientia doctrine. Hibi
luminis eruditio doctrinalis dat aliqd in-
telligi. et non melius qz si consideret status
mentis quasi separatus nōdum a corpe sed a
rōnis inferioris portione. Tunc profecto / et
nō aliter intelligit quid sit diuisio corporis et
anime. quid raptus. qd etras. qd liquefa-
ctio aie. qd transformatio. qd vniu. qd mors
rachelis. i. rōnis in partu beniamyn quo cō-
templatio signat. Cur prærea noiat Diony-
sius mysticā sapientiā eē irronale. hoc est si-
nerōne. qz qm ad vim rōnis apphensiua. z
nō quo ad affectiuā. que iūgit spūsancto p
amorē extaticū. In sup cherubin in celestibz
p quē amorē pīgunt. Hō q oīro sit amor
sine cognitione pūia vel comite iuxta cuius
dam mystice theologizantis imaginationē.
Uez est q ista cognitio nō sup se reflectiū vt
videat se videre. Jam em auolare ista sim-
plex sinderesis scintillantis et ardoris affe-
ctio. Iuxta illud Lanticoz. Auerte oculos
tuos a me. qz ipsa me auolare fecerūt. **D**i-
scipulus. Multa dicunt de statu mentis
hmoi. et nunqz sufficiūt. Immo poti eo ma-
gis exalta a nobis deus. q plus ascēdit hō
ad cor altū / vt iā nō solū de pulcritudine pa-
trie / sed iūtius. qe verifice. qd nec oculus vi-
dit / nec auris audiuit / nec i cor homis ascen-
dit. q pparauit deus diligibz se. Unū cla-
mat Quā magna multitudo dulcedinis tue
dñe / quā abscondisti timētib te. Hō dicit / re-
uelasti ea timētib te. patiunt em qd nesci-
unt. Hinc etiā dicit ptemplatiu. raptus i
hanc caliginē / sentiē sibilū aure tenuis ali-
cuins cui ignorat xultū. qui nescit vñ venit
aut quo vadat. Dicit inquā. Nesciui. Ania
mea cōturbabat me / ppter quadrigas ami-
nab. i. raptus tales. Et etiā alibi. Ad ni-
hilū redactus sum / nesciui. Sit deniqz col-
lustratio spūs. nō sine quadā interpositōne.
qualē suo mō sentit oculus. pellicul palpe-
brarū tenuibus interpositis. ad radios soli
nitidissimos / incidentes sup oculos. Vident

itaz solē oculus i suo lumine. sed qd sit / nō
dat inspici medio phibente. Tolle pelliculā
vel aperi. ppter aspices. **M**agister. Ho
li mirari / si nō pphendit incomphensibilis.
Jam em nō cēt magnus dñs / laudabil nū-
mis / cui magnitudinis cēt finis / aut sapien-
tie numerus. Ja nō cēt pprietas verbī deq
dicere. Lognitionū scrutator / intētionū
cordis / qd inscrutabile testas apl's ec. Quo
circa versis ad marie pulcritudine oculis. p
pende si potes / qualis fuerit i via status sue
mentis aut spūs. qz sublimis in arce p̄epla-
tionis. qz elevata a terra sursum. quātis ira-
diata fulgoribz ab isto q illuminat mirabili-
ter a montibz eternis. Unū turbati sunt oēs
insipiētes corde. qui dicūt saltē affectu velef-
fecru / et si nō assentu / in corde suo nō est dens
Si erat vt mulier amicta sole iusticie. cuins
sub pedibz luna totius mutabilitas creatu-
rarum. et in capite eius pulcherrima spūaluz
sydez i eternitate splēdentū corona. Quid
inde colligi pōt / si vales p̄idera. Nonne lu-
men illud immēsum / scintillabat aliquories
ad oculū mentis / intuendū se inde prebens.
qualiter in via vidisse Moses / Paul' esti-
man. Nonne sicut in rimula quadā ex illo
choruscationis dū oculos ferit enicans flāma.
mox disparens. ira fulgurabat in mēte Da-
ries splendor diuine glorie. Nonne cernebat
eam qñqz tanqz dū aliquis videt seu vidisse
putat / nascentē p nubila lunā. Fallor si non
tot vicissitudines euntis / redeuntis sponsi-
dant hec intelligi. Hō tenet modo videtur.
mox disparet. mō stat post parietē / nūbilom
nus respicit p fenestras. pspicit p cancellos.
Discipulus. Quid oro puereris eē tale
prospectū p fenestras sponse. **M**agister. S
Quid nū radiosas / angustias illuminati-
ones in domo spōle. q domus ēsupius mē-
tis cenaculū. Hō em pōt aliter concipi. pspī
cere nouiter deus nisi qz pspī se facit. sed in
transitu subito. referens aliqd silēsi pie dici
pōt ad illud pastorū seu galatheam. et fugit
ad salices. et secupit an videri. Tota deniqz
visio Ezechielis de animalibz / rotis / p my-
sticas choruscationes / scintillatiōē nobis il-
lud insinuat. **S**ed nos sermo de raptu et
extasi fere totus obripuit. dū delectat nec sa-
tiat. Redeamus ad semitā. linquamus inat-
tingibile mentis cōtemplationē pulcritudi-
nis. et de rōnali pulcritudie verbū fiat. **R**a-
tionalis itaz pulcritudo / pingit / collocat
i tabula rōnis inferioris / quā distinguere phas

Super Magnificat

LXXXII

et proportionabiliter ad distinctones traditae de pulcritudine portionis superioris. quo ad naturam. quo ad habitum. quo ad operationem suo modo. Habet enim inferior portio duplex oculum seu faciem sicut superior. Unus et superior operatur ad deum. potest attrahere oculum dimittere ad rationis inferioris aspectum. Non secundum in inferior portio faciem eleuat ad portionem superiori. quasi mulier ad virum suum. nihilominus diversitatem oculos ad animalē portionem quam corporeo in sua operatione eget organo vel instrumento. Hec portio praeferitur ancilla. quod manifestat in humilitate domus triclinio predicit virum et mulierem. duplice videlicet portioni rationis. quia nulla requirit corporis organum ipsa propria actione. licet ancilla submiseret eis similitudina vel obiecta. quod necesse est quoniam intelligentes fantasmarum speculari. Discipulus. Num per ad duas portiones dicatas particularis forma hominis. scilicet in animam et spiritum. Magister Spiritum acceperit pro mente superiori. Nam vero pro torso illo quod ei subditum est. Discipulus. Hunc autem inferior ratio distincta memorat ab animali virtute quam ancillam denominas. Magister. Negare non valde nec volui. et si forte non satis expressi. quin tres omnia assignent homini portiones. a diversis diversimode non aduerserentur. Sed volentes coartare sermonem eo modo quo beata et pulcherrima mulier canticum inchoauerit. et memorias tammodo animam et spiritum posui cum anima portione inferiori. quam multi sicut scimus. continent aliquem cum mente vel spiritu. quem inter utramque partem seu portionem. quasi mediū tenet locum accipiens aliquem suas operationes ab illustratione principaliori. atque stabiles conclusiones deducendo resolutus. Quoniam vero reducit ad sensatores de foris immislas tanquam ad habitorum de ipsis certitudinaliter experientiam. Porro tres homini vires ex parte Pauli distinctit. locum frequenter simul de spiritu et anima. de corpore non quidem mortuo sed animato. quod est sensualitas. Sic igitur insinuauit. Christus enim anima mea visus ad mortem. Et statim post. Spes quodam promptus est. nec mirum. quod beatus caro autem istius materia. quod relicta passionibus tota erit. Hic apostolus loquens de divisione spiritus et carne addidit. operes et medullas et cor forte. sensualitatē inditum. care volentes. Discipulus. Non oportet ut vir deo magnipendere. si hoc vel illo modo quis accipiat. dummodo conueniat in acceptione colloquentes. quo profusa cuitus equocatio. Nam caro aliquam sumus pro anima corpe et spiritu. ut ibi

Verbū caro factū est. Alio sicut pro homine ut ibi. Deus aīcē descendēt in egyptum. Spes vero pro tota anima rationali ut de christo. Emisit spiritum. Transferrit te igit̄ ad similitudines quā sunt insinuandas. Magister. Animalis pulcritudo sequit̄ ad intellectualē et rationale. prout in hōe sensualitas in ipso coniuncta ē ratione nata per ipsam regulari principatu despoticō et servili. Non enim est libera sicut superior appetitus intellectualis essentialiter. sed principium et modo. cui ratio consiliariua principat. non dominatu tyranno vel servili. sed libero. Hic fit ut appetitus sensitivus appellari et corrigit flagellari debet a ratione si fuerit inobedientis sibi. de quo dictum ē ad Layn. Sub te erit appetitus tuus. et tu dominaberis illius. voluntas vero cogi nequit. Animalis hec portio multiplex pulcritudine decorat ultra naturalem quam generalis ē. ultra signatas habet totidē in superiori linearū quinq̄ vires sensuum exteriorum. et quinq̄ vel set interiorum. sicut alibi didicisti et dicet quantum repetendum esse volueris. Sup addunt p̄ speciositate maiori tam habitus quam passiones morales salubres. et operationes multiplicatae super numerum. Quales quoniam dinumerare voluerit. necesse est ut cognoscatur omnem scientiam doctrinā. quam per sensus interiorum et exteriorum acquiruntur. Deus quoniam moraliter virtutum distinctiones omnem grammaticē logice rethorice disciplinā. cum arithmetrica. geometria. musica. astronomia. quas sine animali portione rō superior et inferior non addiscunt. Legisti quantā super una virtute memoratiua. deducere rit Aug. admirationē. Et quod ad hāc et alias singulas sufficeret exponendas. Letez animalis pulcritudo que non ē coniuncta rationi. qualis ē generalis in quolibet animali p̄ter hominem. quod obsecro depicta ē ornatae formis. instinctib⁹ et industriis usq; adeo quod in nonnullis reliqueret quodā participatio rationis. Ita nimis fīm leges deitatis. sicut mentis humane supremū. constituitur in finō nature angelice. et in finū rationis attingit a fantastica virtute. Sic fantastica hominie portionē brutorum fantasiam nonnullorum. mirando pertinet. Omnes vero pulcritudines homini resertas in brutis natura coniuncta in humana ratione. Rationē denique supplet in brutis intelligentia prima reges infallibiliter ista. cuius prouidētia in sui dispositiōne non fallit. cuius ars prima dedit et indidit tam hominib⁹ quam ceteris animalib⁹ artes inumeras. vñ p̄ducit artificiales pulcritudines. Sicut in nidiis animaliū sibi fabricat.

31

Tractatus tertius

dis. In victu querendo pisiadas mirabiles.
vt i vulpibus et araneis. In punctione circa vlt
stra futuros euētus. vt in apibus et formicis
U Quis cuncta dinumeret? Tandem occurrit
hic animal cognitionis pulcritudo in vita
li seu vegetativa virtute. siue sit p se posita se
paratim a potentia cognitiva. sicut in plan
nis et in singulis absq; cognitioē viuentibus.
siue diuincta sit. quemadmodū videre est in
hominib; et animalib; usq; ad illa q; fira ter
re solo et vnicō viget sensu tactus. sicut con
che et ostree. quod earū dilataratio et strictio
manifestat. Quā vitaz dicunt aliqui matri
cem in femellis retinere. Utalilis autē pul
critudo q; multa sit. q; admirabilis et stupē
da in attrahendo cibū. i frangēdo. in dirigē
do. in disptiendo. in assimilādo. rursus i ex
pulsionē supfluorū. in augmentatiōe. in gene
ratiua. vte. i organizatiōe figuraq; mēbro
rū nullus explicaret sermo. Nullus etiā de
mīnimo grāto vel folio. planaz sufficeret na
turali virtute et plenā tradere rationē. Quod
cernēs Ecclias. Lucte inq; res difficiles
sunt. et nō pōt eas hō explicare sermone. Et
iteq; intellecti q; oīm operz dei nullā possit hō
inuenire rationē. supple sufficientē. et si dire
rit sapiēs se nosse. non poterit repire. Tota
postremo Job interrogatio facta sibi a dño
de dīnīnis opib;. quarū pulcritudo sphēdi
nō potest ad hoc tēdit. Quid de pulcritudie
rez naturaliū? qd porro d pulcritudinib;
rerū tot artificialiū? qd de obiect⁹ sensibilib;
paccidētia sua vel spēs se representib; ad sen
sum. Ecce qī grāto frumenti sunt infinite
pres pportionalē. fm deductionē. Eristo.
demonstrāris continuū nō esse composituz
et indiuisibilib;. Oportet et hoc conclude
re. q; infiniti numeri sint illic et figure. Imo
tot quot in toto mūdo. Omniū insup crea
turaz. litterarū et noīm continet. nedū potē
tialiter sed actualiter i aspectu dei. videntis
numerous homīlras et figuraz. Cui⁹ signaz
accipito de vna imagine. qualē inferre lice
bit de ceteris. Pōtest itaq; statue factorz. pso
la ptiū ablaciōe. formare pulcrā imaginē et
vno trūco ligni. qualis vtiq; pri⁹ ibi nō erat
en nihil addiderit. et adhuc tñ nihil de celoz
secretis tot pulcritudinib; attingim⁹. **D**i
scipulus. Si taliter res se habēt de pulcri
tudine rez oīm q; incomphēsibiles habeāt.
cur haec frustra illas desudauim⁹ inqui
rere. **D**agister. Frustra nequaq;. nec in
anīcē sine fine. q; triplex ē Unus dicens ad

ammirationē opificis pmi⁹ dei. Specie⁹ em⁹
generator hec oīa ɔstituit. q; vtiq; speciosior
esse concludit creature. Alter finis est ad hu
miliationē nři p contemptū vie et desideriū
patrie. vbi relucet pulcra pfecta q; cognitio
fm visionez quā deuotus Berni. cui⁹ bodie
dies agit fert insinuasse pascensuz suū post
obitū in montē lybani. Reliqu⁹ finis est no
stre cōquisitioni. p̄prius et accōmod⁹ depul
cerima mulierū quā respexit deus. Exulta
uit spūs eius i deo salutari suo. Qua sup re.
quattuor accipito ɔsideratiōes. Prima est.
speciositas pulcerrie mulieris. q; sibi daſ in
canticis et alibi. plene necht intelligi. pulcritu
dinib; aliorū entū nō intellectis. Exponit
em p similitudines. Dis tā naturalis q; ar
tificial formositas. quib; ignoratis. vt igno
ref trāssumptio. necesse ē. Secunda. speciosi
tas quelibet regta in creaturis sparsum. tota
colligif i beata et pulcerima mulierū. v̄l for
māliter vel eminēter. Hec est regula dīnīni
Dionisii hierarchias ordinatis q; supi⁹ tan
gebat. Tercia. speciositas pulcre mulieris/
sumi ab omni pulcritudine ceterarū creatur
arū donis et ornamētis. et quo mireris am
plius. oīs deformitas aliena/demonū et pec
atoz. sibi cedit ad ornamentū. Quarta. spe
ciositas et pulcritudo creaturaz pie recogni
ta. fidē illustrat. spem roborat. charitatē in
flamat. cū opūlūtatiōe i omni tribulatiōe et an
gustia. **D**iscipulus. Pape vere magna
pposuisti. quo rū certificatōz expecto. p̄serti⁹
sup illo qd memirant̄ iure diristi. **D**agi
ster. Rūdet apl's. si sue locutionis v̄tus co
gnoscif. vbi dicit q; diligētib; dei oīa coope
ran⁹ i bonū. Si i bonū/igif i pulcrū. Et si
omniū diligētib;. quāto ampl⁹ Marie sup
oīs dei diligenti rale qd eueniet. Puras ne
summ⁹ artifet de⁹ quicq; i vniuerso mūdo.
quē pulcrū pulcerum⁹ ipse mente gerēs for
mauerit aut cē p̄misit sine causa. **D**iscipu
lus. Nequaq; putauerim. sed oīa sub ordi
ne pulcro/pulcra fecit valde. **D**gr. Non
ne p̄mū i quo libet genere p̄cipiū ē et mēlura
alioz. quēadmodū dur in exercitu. Maria
vo dicta est pulcerima et pfecta sup ceteras
creaturas. nō vniatas dīnītati. q̄lis ē hūani
tas tpi. Lōseqns ē igif. q; oīa sibi subserui
ant. tā bona nature q; grē q; artis et fortune
Discipul⁹. Sit ita de bonis. Mala autē
qd afferre hñt. nisi malicia; et turpitudinē.
Dagister. Scis ad honore regis ē. si p
uersos pdctores suos alligatos coercat in

cōpedib. Scis q̄i pictur⁹ nigredo rite iū
cra dar decorz imagin⁹. Hoc i supcili⁹ for
mosissime mulieris aspice. quib⁹ nigredo de
cēs. rubedo indecens cēt vel viredo. Disci
pulus. Sic inuenio. H; detur pitidine
flagitior⁹. et scelerū. et blasphemiarū. nunqđ
nō see⁹ erit. Magister. Sec⁹ cēt si dede
cū culpe maneret in ordinatū sine decorē in
sticie. Hūc auetez pulcrius nō collocat ange
lus i celo. q̄z demō i inferno. q̄ positus ē illic
tanq̄ scabellū pulcerime mulieris cōteren
tis fīm lege dñi caput suū. Quāuis em̄ oīs
pulcritudo filie regis sit ab intus (ideoq̄ cō
stuit⁹ et astit⁹ regina a dextris dei. hoc ē in
vestitu corporis deaurato. ē quoq̄ circūdata
varietate cuiuslibz creature. cui astat vnicui
q̄ sua pulcritudo saltez naturalis. cui⁹ pri
ma lineamēta deleri nō pñt. pñt m̄ supidū)
tenebrosoates et turpitudines viciōz. et
habitū q̄ actū. Que turpitudines in sua
rōne formalī nihil dicūt positiū. sunt em̄ p
uacōes pulcritudinī ē esse debito. p modū.
Y specē et ordīne. Discipulus. Magis cer
te perturbarer ambagib⁹. p̄sertim de odio dei.
qualiter possit ēē pulcz. si nō alibi dissoluti
onē docuisse. Perge nūc ostēdere. quo pa
cto sit in Maria pulcritudo q̄libet repibilis
in creatura. marime q̄ minorata ē sicut et fi
lius. s. paulomin⁹ ab angel⁹. adeo q̄ natura
lis speciositas damnati. Luciferi. insignior
sit ex dictis. q̄ pfector⁹. Quot sunt p̄trea v
tutes specificē. totā (vt dicit⁹) naturaz speciei
sequentes. in gēnis. herbis. verbis. indu
stris quoq̄ aialū. Rursum i donis homi
gratuitis. vt ē character sacerdotalis. repu
gnas serui semineo. Hūquid et interea silē
tū sit d̄ ceteris. et his om̄ib⁹ Marie formo
ritate ornabis. vel eā corōabis. Magister.

Ornabo plane et coronabo. Qd̄ qūo sit iā
deduci. Lircūda ē pppe om̄ib⁹ et singul⁹ qua
si vestimento decoro. multimoda varietate de
pictio. quoq̄ oīm v̄tutes insignes stinet. nō
quidē formaliter sed eminēter. Unū si nō ha
bet naturalia. qualia gerit angel⁹ etiā dam
natus. Iā ideo m̄ ē admirabilior⁹ et eminēti
or Marie pulcritudo p gratiā q̄ naturā in
feriore q̄ sublimiore copiosi⁹ ornat et pficit.
Hō haber characterē sacerdotalē formaliter
fator⁹. Haber aut̄ eminētius ad recōciliati
onē peccatoz. ad optionē padisi. q̄ vere po
nit felicē celi porta. Ad auxiliandū oīra. po
testaceae aereas. oīra calamitates et miserias
om̄es. tā animaz q̄ corporū. quotiens pla

cuerit. sc̄ illos misericordes oculos ad nos
p̄uertere. quoties ad nos se voluerit. tanq̄
pia mater filios q̄z q̄ debiles et fedos curan
dos purgādosq̄ suscipit. Discipulus. Re
spiro totus i spez bona dū te audio talia dis
serente. Totus ecclat spūs meus. et aspirat
meditari frequētius istā beatā et pulcrā mul
erē quā tali potētia pie diffiseris eminēte. O
felices qui te tale o Maria genuere parētes
O vere felix Joseph spōlus tuus viginis.
qui tui custos cū puerō Iesu fidelis. sedu
lus. prudens atq̄ charissim⁹. audire videre
q̄ te cū filio tāto tempē dign⁹ fuit. Magi
ster. Credidi ppter q̄ locut⁹ sum. Propte
rea iā istos nō beatificare nequeo neq̄ suffi
cio. quos o beata tibi feceris et deuotoros. q̄s
trateris post te. postq̄ Iesu benedictū fru
ctū ventris tui. in odorē vnguentorū tuorū
Quo mō nō beatī quib⁹ vbera charitatis la
ctādo. quib⁹ os pietatis osculandū non de
dignata fueris ostēdere. Ergo iā olen⁹ effus
sū nomētuū. Ergo tu fons ortoz. ad emū Z
dationē simul et recreationē. cū delectatione
mirabili mundo datus. Tu pute⁹ sacerdotis
aque viue saliētis in vitā eternā. Pure⁹ aqua
rum q̄ fluūt imetu de lybano cādido padi
si. Tu ortus p̄situs om̄i genere tā arborz q̄s
arcolis aromatū. Tu iā coronata triūphas
de capite amana. i. turbulēti. de vertice sanir
et hermon fecoris et anathematizatōis. de cu
bilibus leonū. de montib⁹ pardorū. sc̄ ty
rannide supborū damnatorz. q̄ luna mura
bilitatis sunt sub pedib⁹ tuis ad calcanduz.
Porro sexaginta sunt regine. et octogita cō
cubine. et adolescentularū nō ē numerus. fīm
varios aiaz gradus. Una tamē colubā. pse
cta. quā viderūt filie p adoptionē. et beatissi
mā p̄dicauerūt regine. que suis domināt af
fectib⁹. et cubine querētes. cupiscētie remu
nerationē p̄ filiorū boni opis generationē.
Laudauerūt te. q̄ beatā te dicet oēs genera
tiones. Quā pulcra es et q̄s decora charissim⁹
ma i deliciis. Sed cui charissima i deliciis.
Illi nēpe. cui⁹ delicie sunt esse cū filiis homi
nū. Statura tua assimilata ē palmetriū.
phali. et vbera tua botrus vinee germinātis.
virgines. i. viginales affectōes. et sobria ebri
etate debriātis v̄sc̄ ad sanam insaniā apud
stultos seculi. v̄sc̄ ad denudationē p volun
tariā paupratē. Tu deliciis affluēs tota di
lecto supinniteris. dicens vocē plena; sensi
bus inēplicabilib⁹. Ego dilecto meo. et di
lect⁹ me⁹ mibi. Discipul⁹. Eya magister.

Tractatus quartus

euge euge. qd nos agim? obsecro/cantica cā
ticoꝝ exponēdo. cū canticū Mariæ suscep-
ramus. Et ecce nūc in laudes erumpimus.
nūc obsecratiōes interserim?. ad q̄s titubat
animus. ad quas hac illa cęs declinat oratio
mēris. incerto pede. lingua balba. vagi ocu-
lis. gestu vario / quasi fabulādo seu frenesi
ando nos habem⁹. imo eti⁹ nos habem⁹
rapimur. distrahimur. nescio quo spū. quez
nescimus vñ veniat aut quo radat. ¶ Ma-
gister. Ualet frater. Quid si nos introdu-
ferit ista quā loquimur beata / i cellaria regis/
in cellā vinariā cui⁹ est mō clauigera? Quid
stupes: qd miraris si sobriā biberim⁹ ebrie-
tate spūs? Quid si datuz fuerit accedere. pri-
mius. o serenissimas voces amor⁹ audire p/
fundī? Tot⁹ ipse gestio me. quē iā nō capio
considerare. qd vtriq⁹ sttinget/qn dicere phas
ē vnicuiq⁹ nrm. Ania mea liquefacta ē ut di-
lectus locut⁹ ē Fulcite me florib⁹. stipate me
malis. qr amore ei⁹ lāgueo. Lena ei⁹ sub ca-
pite meo. et dextera illi⁹ amplexabit me ¶ Di-
scipulus. Lessim⁹ iā. lessim⁹ sparet alia/
qualia amātes sibi somnia fingūt. et ad ince-
pta reuertamur. ¶ Magister. Que cepta: ¶ Di-
scipulus. O quo nō memisti? Cur inq⁹
ris? Intremus elucidationē cantici beatissi-
me et pulcerimē mulieris cū epithalamio sa-
lomonis. ¶ Magister. Hūmirū istic sum⁹
Hęc em̄ eti⁹ certū expositiōis ordinē.
que nullo sunt ordine recta. vel coherēta
q̄ p̄terea nō vñ tm̄ affectū sunt accōmoda.
sed innumerōs verbū qdlibet affectus eru-
cat. p audiencem qualitate Exponēsi potes-
dū egrotus assiduus suspirhs plāgens et sin-
gultus ex imo pectoro. anhelos spū reperit
ha. ha. ha. qd tibi significet ista vox plāgoro-
sa. ¶ Discipul⁹. Donat⁹ rñdet dices inter-
iectōem esse partē oīonis significatōis mentis
affectus; voce incognita. Quid aut̄ postulas
voce; me incognitā exponere cognoscendā.
¶ Magister. Nō pdidit operā et impensa;
q̄ te puerū docuit oīonis p̄tes. Tu nūc grā-
dior effect⁹ / ita cognoscito quēlibet amoris
intimi et nō ficti voce; pr̄sus incognitā non
amāti. imo nec alienā comptā amāti. si nō q̄
libet dīctura. Exemplū de doloris interie-
ctione. dū sanus egrotū audit et solari q̄rit.
Lui rñdet apud comicū talis alīq⁹. Facile
cū valem⁹ alīq⁹ silia damus. Tu si hic sis/
aliter sentias ¶ Discipulus. Despare doces
elicer nūc hac nūc istac exultatōes. p agita-
tionē p̄cussionēc studij vehemētis / pauci-

las emicātes sc̄i s̄illulas. put istas excessū
amoris hoc vel illud verbū inserit ad aciem
mentis p̄stringens istaz et gerens. Aut vero
sub alia situdine/stude familiaris esse voci
bus amoris / in loco p̄egrinatiōis tue. nō se
adeo poterū occultare / qn familiarius ī te
magis et magis p̄dent. et intelligibilez. nūc h
mō. nūc altero manifestēt. vel nutib⁹ eti⁹ se
et gestib⁹ insinuent. P̄egrinatēs pariter in
exemplū habe. q̄uis barbari sint. Pueros
quoq⁹ colludētes. necdū pfectis resonantes
verbis. q̄ q̄uo se intelligere p̄fuerūt / initari
coneris. ¶ Deinde beatā et pulcerimā mulie-
rum postulemus / vt nos illo respiciat p̄te-
tis et amoris oculo / q̄li respecta fuit a deo sa-
lutaris suo. A q̄ nos impetrer respici / saltē ve
amarē fleam⁹ exemplō Petri. Respiciat ter-
rā cordis nostri / et faciat cā tremere. Et ab il-
lo tremore suo concipiāt spūm salutis / qui
in amoris spūm aliquando trāsformetur. et
hymnū tunc canam⁹ cū alacritate cordiu.
Magnificat aīa mea dñm ¶ Magister. Ir-
ritas meū querendi studiu; de plurimis. sed
aliorum me vocat (vt audis) occupatio do-
mestica regularis. Dies crastinus sollicitus
erit ī idipm. ¶ Discipulus. Expeditū mere-
peries. propicius sit nobis deus

Sequitur quartus tractatus p̄ didrama seu dialogum de ma- rie beatificatione p̄ notulas. lxxvij.

Notula prima

Lce em̄ ex hoc beatā me dicit
omnes generationes. ¶ Disci-
pulus. Hōne cor nostrū ar-
dens erat ī nobis hesterno co-
loquio / dū de canticis cantico-
rum Mariæ simul et Salomonis p̄quirere
mus quasi fabulātes pegrini. necnō dilara-
to corde videremur anhelādo spū attrabe-
re. ¶ Magister. Demini et visa est renouari vt
achle iuuent⁹ nra senilis qdāmodo et cana
in exteriori hoīe. sed interior renouat de die
in die / si assit v̄bū dei reficiēs ipm. si Ibs in-
star pegrini nec p̄inde cognit⁹ se comitē p̄iū
terit. si apuerit lensu; nobis vt intelligam⁹
sc̄pturas. hymnoꝝ et maxime psalmoꝝ et can-
ticorū. O si se talē exhibere dignabif d̄ loq̄
aīenē. Surge p̄p̄era amica mea / columba
mea / formosa mea et vni ¶ Discipulus. O
si iā hyems p̄gelatōis spūalis trāseat. si gelu-